

lyet a' Fehérvári Hospitalárius Szerzeteseknek
1193-ban adott, mondja: In *Agar* (ma Agárd)
juxta *Ferteu* ad quinque aratra, et in *Ferteu* habent
praedicti Fratres partem, sicut servi nostri. *)

B. V. L.

7.

Philológiai 's grammatikai Gondolatok.

A' városok nevei.) Mit jelent mindenik? melyik
A' városok neveik.) jobb?

Ezen kérdés, a' mint a' tízül felhozott kü-
lömböző forma szemlátomást mutatja, igen fon-
tos a' magyar Helyesírásra, de még fontosabb a'
Stylistikára nézve. Vannak olyan íróink is, kik
ezen kétféle írásmódot: „Az idegen városok ne-
veinek leghelyesebb írásmódja”, és ezt: „az
idegen városok neveiknek leghelyesebb írásmód-
ja”, egyformán helyesnek, igaznak és kifejező-
nek tartják. Itt tehát legelőször is ez a' kérdés:
Mit jelent a' Magyarban a' k betű? Mert hogy
neveinek és *neveiknek*, nem jelent és jelenthet
egyet, már a' nyelvértés is, az értelemnek min-
den megmutató fejtegetése nélkül, éreztetni lát-
tatik.

A' k betű a' Magyarban többnyire a' *többségnek* a' jele, p. o. az alma, az almá-k. Úgy
de az i betű is a' *többségnek* a' jele, p. o. neve-i.
Minek tehát: „A' városok nevei-k”, holott így
is (és csak így) lenne jó: „A' városok nevei”?

*) Dipl. Comit. Franc. de Széchenyi in Mus. nat. in 4. Tom.
I. pag. 29.

Megfelel erre a' kérdésre a' *birtokos* szókra való tekintet. Valahányszor k kerül az i mellett a' szavakban elő, mind annyiszor az jelentetik általa, hogy: „az övé-k”, ha a' dolog, melly valaki-é (tehát valakihez tartozik, azt valaki bírja), nem több, hanem csak egy volna is; p. o. az almájo-k (egy almát több személyek bírnak, az az: az övéi v. övéik az almá-k). — Így van a' dolog ezen példában is: a' Tudósok munkája, munkái, munkáik.

Ugyde ezen kifejezés: „a' Tudósok munkái” (több munkákat több személyek bírnak) és ez: „a' Tudósok munkái-k” (itt is több munkákat több személyek bírnak), a' mint látni való, éppen nem különböznek egymástól értelmökre v. jelentésökre nézve. Minek tehát a' k itt: „munkái-k”, holott rövidebben így is mondhatnám: „munkái?”

Talán azért, mivel a' k itt is megvan: „Tudóso-k”? — Ugyde, éppen azért, minek amott is? minek kétszer?

Megfelel ezekre a' következő példa. A' milyen különbség van a' *ki* és *kik*, a' *kinek* és *kiknek* között, éppen olyan van a' *nevei* és *neveik* között is. Ha azt mondom: „ezt a' Tudóst, *kinek munkáit* olvastam, személyesen nem ismerem”, csak mást mondok, mint mikor ezt mondom: „Ezeket a' Tudósokat, *kiknek munkáit* olvastam, személyesen nem ismerem:” Mert az első esetben egy Tudósról beszélek, ki több munkákkal bír; a' másodikban pedig több Tudósokról van a' szó, kik több munkákkal bírnak. Ezen gondolat pedig természet szerint különböz amatól, és csak a' k betű teheté eme' különböző észrevehetővé. Mert valyon nem volna e Gondolat-és Nyelvhiba, ha az első példát így teném ki: „Ezt a' Tudóst, *kinek munkáit* ol-

vástam, személyesen esmerem " ? Tehát ez is Gondolat-és Nyelvhiba volna: „ Ezeket a' Tudósokat, kiknek *munkáit* olvastam, személyesen esmerem." — E' szerint Gondolat-és Nyelvhiba volna ez is: „ A' város nevei", vagy pedig (ha több városokról és nevekről akarnék beszélni) : „ A' városok neveik."

Folnesics,

8.

Észrevételek a' Pestalozzismus ellen.

A' Neveléstől függvén az Embernek mind Méltósága, mind Boldogsága, nem lehet eléggé vigyáznunk az újító Nevelőkre 's Tanítókra. — Niemeyer.

Az igazság csak részrehajlatlan megvizsgálás által nyerhet meggyőző világosságot 's erőt, és magának hív barátokat. Minthogy pedig az Emberi Nemzetnek értelembeli 's erköltsi megnemésítése leginkább a' jövőendő Generációnak nevelésétől függ; a' mi időnkben pedig a' Pestalozzismus igen magasztaltatik, és édes Hazánkat is Szabó János Ur vele megesmertetni szándékozik *): legszentebb kötelességemnek tartom, ezen érdemes és tudós Nevelőt és Hazám Familiáit azon fogyatkozásokra, és veszedelmekre figyelmetesekké tenni, a' mellyeket én, és más tapasztalt Nevelők látunk Pestalozzi Methodusában.

*) Lásd a' „Hazai 's külföldi Tudós. a' 45. Szám. 1816. a' Más. Félaszt. a' Told.